

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 1/2022**

Het ontbreken van een rechtsmiddel tot opheffing van een inbeslagname die werd gedaan op verzoek van een Staat die geen lid is van de EU en tot inzage in het Belgisch strafdossier, schendt de Grondwet

De kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Brussel stelt het Hof verschillende prejudiciële vragen over de regels die van toepassing zijn inzake wederzijdse rechtshulp met een Staat die geen lid is van de Europese Unie. Die vragen betreffen de onmogelijkheid, voor een rechtzoekende - die politiek vluchteling is in België wegens vervolgingen door de Staat waarvan het verzoek om wederzijdse rechtshulp uitgaat -, om de opheffing te vorderen van een inbeslagneming van goederen en om inzage te hebben in het strafdossier.

Volgens het Hof schendt de onmogelijkheid, voor de rechtzoekende, om een beroep in te stellen tot opheffing van een inbeslagneming die in een dergelijke context wordt uitgevoerd, het recht op toegang tot de rechter. In afwachting van de invoering van zulk een beroep door de wetgever, moet de rechtzoekende zulk een verzoek kunnen formuleren voor de onderzoeksrechter, met een eventueel hoger beroep voor de kamer van inbeschuldigingstelling. Het Hof oordeelt vervolgens dat het ontbreken van een controle door een Belgische rechter van de regelmatigheid van de buitenlandse procedure, kan worden gerechtvaardigd door de respectieve bevoegdheden van de Belgische en buitenlandse overheden in een context van internationale wederzijdse rechtshulp. Er is overigens voorzien in bepaalde waarborgen, onder meer het feit dat de Belgische overheden de status van vluchteling in aanmerking nemen wanneer zij het verzoek om wederzijdse rechtshulp ten uitvoer leggen. Het Hof oordeelt ten slotte dat de onmogelijkheid, voor de rechtzoekende, om toegang te hebben tot de elementen van het strafdossier waarover de Belgische overheden beschikken en op grond waarvan zij hebben aanvaard om het verzoek om wederzijdse rechtshulp ten uitvoer te leggen, ongrondwettig is. Het staat aan de wetgever daartoe in een beroep te voorzien.

1. Context van de zaak

B.J., van Kazachse nationaliteit, kreeg de status van politiek vluchteling toegekend in België. Het parket-generaal van Kazachstan diende bij de Belgische overheden een verzoek om wederzijdse rechtshulp in. Die laatste oordeelden dat de Kazachse ambtelijke opdracht geen politieke elementen bevatte, en verrichtten de gevraagde onderzoekshandelingen. B.J. en haar vader stelden verschillende beroepen in bij de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Brussel teneinde, enerzijds, de opheffing van de inbeslagneming van hun goederen en documenten te verkrijgen en, anderzijds, het strafdossier te raadplegen. De kamer van inbeschuldigingstelling stelt vast dat de wet van 9 december 2004, die van toepassing is

inzake wederzijdse rechtshulp met Staten die geen lid zijn van de Europese Unie (EU), niet in dergelijke beroepen voorziet. In die context stelt zij verschillende prejudiciële vragen aan het Hof.

2. Onderzoek door het Hof

Het Hof onderzoekt eerst de mogelijkheid tot opheffing van een inbeslagneming uitgevoerd in het kader van een verzoek om wederzijdse rechtshulp (2.1). Vervolgens onderzoekt het de mogelijkheid om de regelmatigheid te laten controleren van onderzoekshandelingen die zijn verricht in het kader van een verzoek om internationale wederzijdse rechtshulp (2.2). Ten slotte onderzoekt het de mogelijkheid tot inzage in het strafdossier (2.3).

2.1. Ten aanzien van de mogelijkheid tot opheffing van een inbeslagneming uitgevoerd in het kader van een verzoek om wederzijdse rechtshulp

De kamer van inbeschuldigingstelling stelt aan het Hof een vraag over het verschil in behandeling tussen de personen die worden beoogd door een inbeslagneming uitgevoerd in het kader van een verzoek om internationale wederzijdse rechtshulp, naargelang dat verzoek al dan niet uitgaat van een lidstaat van de EU. In het eerste geval beschikt de rechtzoekende over een beroep dat hem in staat stelt de opheffing van de inbeslagneming te vorderen op grond van de wet van 5 augustus 2006 « inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie », die artikel 61^{quater} van het Wetboek van strafvordering toepasselijk maakt. In het tweede geval geniet de rechtzoekende geen dergelijk beroep.

Het Hof wijst erop dat de juridische integratie die inherent is aan de EU, kan verantwoorden dat de regels die van toepassing zijn op de gerechtelijke samenwerking met de lidstaten van de EU verschillen van die welke van toepassing zijn op de samenwerking met de andere Staten, op voorwaarde dat zij niet leiden tot een onevenredige beperking van het recht van de betrokkenen op toegang tot de rechter.

Het Hof oordeelt dat de wet van 9 december 2004, in zoverre zij niet voorziet in een beroep dat de rechter bij wie dat beroep is ingesteld in staat stelt om de inachtneming van die wet te controleren en, in voorkomend geval, de opheffing te bevelen van de inbeslagneming uitgevoerd op verzoek van een Staat die geen lid is van de EU, een verschil in behandeling invoert dat niet kan worden verantwoord door het doel om de bevoegdheid van de buitenlandse overheden te respecteren die verzoeken om de tenuitvoerlegging van de inbeslagneming, noch door het doel dat erin bestaat flexibiliteit te verzekeren voor de tenuitvoerlegging van de verzoeken om internationale wederzijdse rechtshulp. Bovendien beperkt dat verschil in behandeling op onevenredige wijze de rechten van de betrokkenen. Het Hof besluit eruit dat het ontbreken van zulk een jurisdictionele controle het gelijkheidsbeginsel en het recht op toegang tot de rechter schendt.

Volgens het Hof staat het aan de wetgever die lacune op te vullen en een beroepsmogelijkheid te voorzien waarbij de opheffing kan worden bevolen van een inbeslagneming uitgevoerd op grond van een verzoek om wederzijdse rechtshulp dat uitgaat van een Staat die geen lid is van de EU. In afwachting van een dergelijk optreden dienen de betrokkenen de mogelijkheid te hebben om bij de onderzoeksrechter de opheffing van een dergelijke inbeslagneming te vorderen, naar analogie met het recht van beroep dat geldt wanneer het verzoek uitgaat van een lidstaat van de EU.

2.2. Ten aanzien van de mogelijkheid om de regelmatigheid te laten controleren van onderzoekshandelingen die zijn verricht in het kader van een verzoek om internationale wederzijdse rechtshulp

De kamer van inbeschuldigingstelling stelt het Hof een vraag over de onmogelijkheid, voor de rechtzoekende, om de regelmatigheid te laten controleren, door een rechter, van onderzoekshandelingen die zijn verricht ingevolge een verzoek om internationale wederzijdse rechtshulp, terwijl iedere andere rechtzoekende die aan identieke onderzoekshandelingen wordt onderworpen een dergelijke mogelijkheid wel geniet. Zij stelt het Hof ook een vraag over het feit dat de wet van 9 december 2004 in een identieke behandeling voorziet van de rechtzoekenden die het voorwerp uitmaken van een verzoek om wederzijdse rechtshulp gericht aan de Belgische overheden, die zich kunnen wenden tot de rechtscolleges van de verzoekende Staat om de regelmatigheid van het onderzoek dat daar wordt gevoerd te laten controleren, en diezelfde rechtzoekenden die, doordat zij de status van vluchteling hebben wegens vervolgingen vanwege de verzoekende Staat, een dergelijke controle niet kunnen genieten.

Volgens het Hof bevinden de rechtzoekenden die worden onderworpen aan onderzoekshandelingen verricht in het kader van een verzoek om wederzijdse rechtshulp zich, gelet op het element van vreemdelingschap van het onderzoek, in een situatie die fundamenteel verschilt van die van de rechtzoekenden die worden onderworpen aan identieke onderzoekshandelingen verricht in het kader van een onderzoek dat in België wordt gevoerd. De onmogelijkheid, voor de Belgische overheden die een verzoek om wederzijdse rechtshulp ten uitvoer leggen, om de regelmatigheid van de buitenlandse procedure te controleren, vloeit voort uit het feit dat die controle onder de bevoegdheid van de buitenlandse overheden valt.

Het Hof wijst evenwel erop dat de ontstentenis van een controle, door een Belgische rechter, van de regelmatigheid van de buitenlandse procedure de rechtzoekende niet elke controle door de Belgische overheden ontnemt. De minister van Justitie kan de tenuitvoerlegging van een verzoek om wederzijdse rechtshulp weigeren om verschillende redenen die zijn opgesomd in de wet van 9 december 2004. Zoals eerder vermeld, moet er overigens een juridictioneel beroep openstaan in geval van een inbeslagneming van goederen. Het Hof besluit eruit dat de wet van 9 december 2004 de betrokkenen voldoende waarborgen biedt ten aanzien van de tenuitvoerlegging, in België, van een inbeslagneming van goederen die wordt gedaan op verzoek van een buitenlandse overheid.

Het Hof oordeelt overigens dat de wet van 9 december 2004 geen onverantwoorde identieke behandeling invoert in zoverre zij niet voorziet in een specifieke procedure wanneer het verzoek om wederzijdse rechtshulp betrekking heeft op een vluchteling. Volgens het Hof laat de status van vluchteling niet toe om op onweerlegbare wijze te vermoeden dat het verzoek om wederzijdse rechtshulp is gemotiveerd door een vervolging waarvan het risico de toekenning van die status heeft verantwoord. De wet van 9 december 2004 waarborgt overigens dat de Belgische overheden rekening houden met de status van vluchteling om te beoordelen of het verzoek om wederzijdse rechtshulp ten uitvoer kan worden gelegd. De wet van 9 december 2004 biedt dus voldoende waarborgen voor diegenen die de status van vluchteling genieten.

2.3. Ten aanzien van de mogelijkheid tot inzage in het strafdossier

De kamer van inbeschuldigingstelling stelt het Hof vragen over het ontbreken van een recht, voor de rechtzoekende, inzake wederzijdse rechtshulp met een Staat die geen lid is van de EU,

om inzage in het strafdossier te verkrijgen, recht dat vergelijkbaar is met het recht waarin artikel 61ter, § 1, van het Wetboek van strafvordering voorziet.

Het Hof wijst erop dat de onmogelijkheid tot inzage in het strafdossier voortvloeit uit het feit dat het onderzoek door buitenlandse overheden wordt gevoerd, zodat de Belgische overheden niet beschikken over het volledige strafdossier waarop het verzoek om wederzijdse rechtshulp steunt. De rechtzoekenden die zijn onderworpen aan onderzoekshandelingen in het kader van zulk een verzoek, bevinden zich in een situatie die fundamenteel verschilt van die van iedere andere rechtzoekende die het voorwerp uitmaakt van een onderzoek dat in België wordt geopend. Het feit dat alleen de buitenlandse overheden uitspraak kunnen doen over een verzoek om inzage in het strafdossier, vloeit voort uit het feit dat alleen zij in het bezit zijn van het volledige dossier.

Het Hof wijst niettemin erop dat de elementen van het strafdossier waarover de Belgische overheden beschikken, onder het contradictoire debat vallen in het kader van de beroepen die de rechtzoekende kan of zou moeten kunnen uitoefenen. Die elementen dienen bijgevolg te worden meegedeeld aan de rechtzoekende die een dergelijk beroep zou instellen, op voorwaarde dat geen weigeringsgrond bestaat die analoog is aan die welke zijn bepaald in artikel 61ter, § 3, van het Wetboek van strafvordering.

Het Hof besluit eruit dat, om de daadwerkelijke uitoefening te waarborgen van het beroep dat toelaat de niet-naleving van de wet van 9 december 2004 te betwisten, de rechtzoekende eveneens dient te beschikken over een beroep betreffende de inzage in de elementen van het strafdossier waarover de Belgische overheden beschikken en op basis waarvan zij de tenuitvoerlegging van het verzoek om wederzijdse rechtshulp hebben aanvaard. Die mogelijkheid tot inzage is een noodzakelijke voorwaarde, voor de rechtzoekende, om te beoordelen of het opportuun is om zich tot de bevoegde rechter te wenden. Het staat aan de wetgever in een dergelijk beroep te voorzien, in voorkomend geval door zich te inspireren op artikel 61ter van het Wetboek van strafvordering.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)